

Euroopa haiglafarmaatsia tulevikusuunad

Järgnevatel lehekülgedel on kirjeldatud Euroopa tulevikusuundi haiglafarmaatsias. Need on ühiselt heakskiidetud sihid kõigile Euroopa tervishoiusüsteemidele haiglafarmaatsia teenuste alal.

Tulevikusuundade sõnastamiseks viidi läbi 18-kuune läbivaatusprotsess, mis hõlmas kahte veebipõhist Delphi konsultatsiooni EAHP 34 liikmesriigi haiglaapteekrite ühingute ning 34 patsiendi- ja tervishoiutöötajate organisatsiooniga.

Lõplik kokkulepe ühiste seisukohtade sõnastuse ja ulatuse osas saavutati mais 2014 Brüsselis peetud Euroopa haiglafarmaatsia koostöökogul. Seisukohad pandi hääletusele, milles osalesid EAHP liikmesriikide ühingud (50% hääleõigust), Euroopa patsiendiorganisatsioonid (25% hääleõigust) ning Euroopa tasandil arste ja medõdesid esindavad ühingud (25% hääleõigust). Iga seisukoha kinnitamiseks oli vaja nõustumisskoori 85% või rohkem.

EAHP ja selle riiklikud liikmesühingud ootavad nüüd koostööd riiklike tervishoiusüsteemidega, et viia Euroopa tulevikusuunad haiglafarmaatsias ellu igas Euroopa riigis.

Osa 1: Sissejuhatus ja valdkonna ülevaade

1.1 Haiglaapteegi teenuse eesmärk on koostöös erialaspetsialistidega tagada haiglas vastutustundlik ravimite käitlemine, parandades seeläbi patsientide ravitulemusi.

1.2 Euroopa tasandil tuleks välja töötada ja rakendada parimatel võimalikel tõenditel põhinev 'haiglafarmaatsia hea tava'. Suunised hõlmaksid nõudeid töötajatele ning väljaõppele ja kirjeldaksid erineva tasemega haiglaapteegi teenuseid.

1.3 Tervishoiusüsteemi piiratud ressursse tuleb kasutada vastutustundlikult. Haiglaapteekrid peaksid koostöös teiste huvigruppidega välja töötama mõõdetavad kvaliteedi kriteeriumid ja indikaatorid, et prioriseerida haiglaapteegi pakutavaid teenuseid.

1.4 Igas haiglas peaks töötama haiglaapteeker, kes vastutab ravimite ohutu, tõhusa ja ratsionaalse käitlemise eest. Tervishoiuasutuse juhtkond peaks tagama, et igat haiglaapteeki juhiks või -teenust osutaks haiglafarmaatsias pädev ja piisava kogemusega haiglaapteeker.

1.5 Haiglaapteekrid peaksid osalema haiglafarmaatsia teenuse osutamiseks vajaliku tööjõustrateegia kujundamisel. Sealjuures tuleb arvesse võtta, et tervishoiuteenuse osutamisel peaksid kõik ravimite käitlemisega seotud tegevused toimuma haiglaapteekri järelevalvel. See peaks olema ühtviisi nii avalikõiguslikes kui ka erahaiglates, et parendada ravimite kasutamist ja patsientide ravitulemusi.

1.6 Haiglaapteekrid peaksid olema multiprofessionaalsete ravimikomiteede ja teiste sarnaste komiteede liikmed ning vajadusel koordineerima nende tööd. Komiteed peaksid juhtima ja parendama ravimikasutust haiglas.

1.7 Haiglaapteekrid tuleb kaasata meditsiiniliste info- ja kommunikatsioonitehnoloogia (IKT) lahenduste väljatöötamise ja toimimise hindamisse. Sellega seotakse haiglaapteegi infosüsteemid ja teenused üldise IKT võrgustikuga (e-tervis, m-tervis).

Osa 2: Ravimite valik, hankimine ja väljastamine

2.1 Haiglaapteekrid peaksid olema kaasatud ravimite hankeprotsessi. Nad peaksid tagama heale tavale ja kohalikele seadustele vastava läbipaistva hangete läbiviimise, lähtudes eelkõige ravimite ohutusest, kvaliteedist ja tõhususest.

2.2 Haiglaapteekrid peaksid juhtima ravimite käitlemisega seotud tegevuste ja ravimitega seotud tehnoloogiate arendamist, jälgimist, hindamist ja parendamist. Nende tegevuste eest võivad vastutada ka teised tervishoiutöötajad, kelle roll võib varieeruda sõltuvalt ravimist, tehnoloogiast, ravikeskkonnast ning ravi pakkuvast multiprofessionaalsest meeskonnast.

2.3 Haiglaapteekrid peaksid koordineerima haigla, riiklike ja/või muude raviminimekirjade arendamist, haldamist ja kasutamist. Raviminimekiri peaks lähtuma tõenduspõhistest ravijuhistest ja teistest asjakohastest ja kättesaadavatest suunistest ja farmakoökonomilistest hinnangutest.

2.4 Ravimeid tuleks hankida vastavalt raviminimekirjale. Lisaks peaksid olema juhised nimekirjaväliste ravimite hankimiseks.

2.5. Haiglaapteegil peaks oleme tegevusplaan vajalike ravimite kättesaadavuse tagamiseks tarnehäirete korral.

2.6 Haiglaapteegid peaks vastutama ravimite nõuetekohase käitlemise tagamise eest haiglas. See hõlmab kõigi ravimite (sh kliinilise ravimiuuringu ravimite) nõuetekohast arvestust, säilitamist, valmistamist, manustamiseks ettevalmistamist, väljastamist, haiglasest transporti ja käibelt kõrvaldamist.

2.7 Haiglaapteekrid tuleks kaasata patsientide isiklike ravimite käitlemise korra välja töötamise.

Osa 3: Ravimite valmistamine ja manustamiseks ettevalmistamine

3.1 Enne uue ravimi valmistamise juurutamist peaks haiglaapteeker veenduma, et ei ole kättesaadav sobiv tööstuslikult toodetav alternatiiv. Vajadusel tuleks ravimi apteegis valmistamise otstarbekust arutada asjassepuutuvate osapooltega.

3.2 Ravimeid tuleb valmistada haiglaapteegis või haiglaapteeker tellib ravimi sobivalt välispartnerilt.

3.3 Enne ravimi valmistamist peab haiglaapteeker vajadusel läbi viima riskianalüüsi, et hinnata tegevuse vastavust kvaliteedinõuetega. Riskianalüüs peab muuhulgas arvesse võtma valmistamistingimusi, töövahendeid, oskusteavet ja nõudeid märgistamisele.

3.4 Haiglaapteekrid peavad tagama, et apteegis valmistatavatele ravimitele rakendub tõhus kvaliteedisüsteem.

3.5 Ohtlike ravimite manustamiseks ettevalmistamine peaks toimuma nõuetekohastes tingimustes, et vähendada ravimi saastumise ning haigla töötajate, patsientide ja keskkonna kahjustamise riski.

3.6. Ravimite manustamiseks ettevalmistamine väljaspool haiglaapteeki peaks põhinema haiglaapteekri poolt kooskõlastatud tööjuhendil, mis tagaksid, et ravimite ettevalmistamisega seotud töötajatel oleks piisav väljaõpe.

Osa 4. Kliinilise farmaatsia teenus

- 4.1 Haiglaapteekrid peaksid kõigis ravietappides olema kaasatud ravimitega seotud otsuste langetamisse. Nad peaksid osalema ravimitega seotud muudatuste läbi viimises ja jälgimises koostöös patsientide, nende hooldajatega ja tervishoiutöötajatega.
- 4.2. Haiglaapteeker peaks esimesel võimalusel üle vaatama ja kinnitama kõik patsiendile määratud ravimid. Sõltuvalt patsiendi tervislikust seisundist, peaks määratud ravimite kontroll toimuma enne ravimite väljastamist ja manustamist.
- 4.3 Haiglaapteekril peaks olema ligipääs patsiendi terviseandmetele (sh haigusloole ja retseptidele). Tehtud ravimuudatused tuleks dokumenteerida patsiendi haigusloos ja neid tuleks analüüsida ravikvaliteedi parandamise eesmärgil.
- 4.4 Kõik patsiendi ravimid tuleks dokumenteerida haigusloos. Patsiendi vastu võtmisel haiglas peaks haiglaapteeker üle vaatama kõik patsiendi poolt kasutatavad ravimid ja toidulisandid ning hindama nende sobivust.
- 4.5 Haiglaapteekrid peaksid aitama kaasa ravimitega seotud teabe liikumisele nii tervishoiuasutuse sees kui ka raviasutuste vahel, et soodustada ravi järjepidevust.
- 4.6 Haiglaapteekrid peaksid asjakohaste ravimeeskondade liikmetena tagama, et patsientidele ja nende hooldajatele on arusaadaval viisil edastatud teave ravivõimaluste, ravimite ja nende kasutamise kohta.
- 4.7 Haiglaapteekrid peaksid patsiente, hooldajaid ja tervishoiutöötajaid teavitama ja vajadusel nõustama, kui ravimit on tarvis kasutada teisiti, kui ravimiomaduste kokkuvõttes toodud.
- 4.8. Kliinilise farmaatsia teenust tuleb pidevalt arendada, parendamaks patsientide ravitulemusi.

Osa 5: Ravikvaliteedi tagamine ja patsiendiohutus

- 5.1 Kõigi ravimitega seotud tegevuste puhul tuleb haiglas järgida „seitset õiget“ (õige patsient, õige ravim, õige annus, õige manustamisviis, õige aeg, õige teave ja õige dokumenteerimine).
- 5.2 Haiglaapteekrid peaksid osalema sobiva kvaliteedisüsteemi välja töötamises, et tagada ravimitega seotud vigade avastamine ja seeläbi parendusmeetmete rakendamine.
- 5.3 Haiglaapteekrid peaksid tagama, et haigla laseb ravimite kasutamist auditeerida ning parandab tegevuste kvaliteeti ja ohutust vastavalt auditi hinnangutele.
- 5.4 Haiglaapteekrid peaksid toetama ja motiveerima tervishoiutöötajaid teavitama riiklike järelevalveasutusi ravimite kõrvaltoimetest ja ravimitega seotud vigadest.
- 5.5 Haiglaapteekrid peaksid aitama vähendada ravimitega seotud vigade tekke ohtu, rakendades nende vähendamiseks tõendusühiseid lähenemisi, sh IKT tuge.
- 5.6 Haiglaapteekrid peaksid määratlema kõrge riskiga ravimid ja tagama nende ravimite hankimisel, määramisel, valmistamisel, manustamiseks ettevalmistamisel, väljastamisel, manustamisel ja jälgimisel riske maandavate tegevuste juurutamise.
- 5.7 Haiglaapteekrid peaksid aitama vältida vigu, mis tulenevad ravimikorralduste ümberkirjutamisest.

5.8 Haiglaapteekrid peaksid tagama, et patsiendi haigusloos on dokumenteeritud kõik allergiad ja muu oluline ravimitega seotud teave. See teave peaks olema kättesaadav ja hinnatud enne ravimite määramist ja manustamist.

5.9 Haiglaapteekrid peaksid tagama, et ravimite ohutuks kasutamiseks vajalik teave, sh manustamiseks ettevalmistamise ja manustamise kohta, on raviotsuste tegemisel kättesaadav.

5.10 Haiglaapteekrid peaksid tagama, et haiglas käideldavad ravimid on pakendatud ja märgistatud viisil, mis võimaldab ravimi tuvastamist, kindlustab ravimi terviklikkuse selle kasutamise hetkeni ja võimaldab korrektset manustamist.

5.11 Haiglaapteekrid peaksid toetama rakendusi, mis võimaldavad apteegi poolt väljastatavate ravimite jälgitavust.

Osa 6: Õppe- ja teadustöö

6.1 Farmaatsiaalased õppekavad peaksid sisaldama praktikat haiglaapteekides. Teiste tervishoiutöötajate õppekavadesse peaks kuuluma ülevaade kõigi haigla tervishoiutöötajate (sh haiglaapteekrite) rollist.

6.2 Kõik ravimite käitlemisega seotud isikud peavad tõestama pädevust oma rollis. Haiglaapteekrid peaksid osalema üleeuroopaliste pädevusraamistike väljatöötamises, et tagada heas tavas ettenähtud standardite järgimine.

6.3 Esmatähtis on luua üleeuroopaline haiglafarmaatsiaalne jätkuõppe ja koolituste võrgustik, mis hindaks ka individuaalset pädevust. Lisaks peaksid haiglaapteekrid kogu oma karjääri vältel end erialaselt täiendama.

6.4 Haiglaapteekrid peaksid aktiivselt osalema ja avaldama uurimistöid, mis eelkõige käsitlevad haiglafarmaatsiat. Farmaatsiaalased õppekavad ja täiendõpe peaksid sisaldama uurimismetoodikate aluseid.

6.5 Haiglaapteekrid peaksid aktiivselt osalema kliinilistes ravimiuuringutes.